

Glem ikke!

Allerslev Kirke. Tilgæet arkivet 1991. Fotograf ukendt.

Indhold:	Side		Side
Redaktion & forening	2	Lidt om milepæle	
Kommende arrange-		historisk	12
menter	2	Heinrich Emil Charles	
Rosendal	3	Wenck	14
Alvars Levning	7	Hvornår – Borgmester? . .	15
Christian Ditlev			
Reventlow	9		

**Præstø Lokalhistoriske Arkiv &
Lokalhistorisk Forening for Præstø Kommune**

Præstø Lokalhistoriske Arkiv

Styrelsen:

Formand: Søren Kæregaard
Arkivleder: Elsie Björklund
Næstform.: Frits Fabricius
Kasserer: Ole Fog
Medl.: Bent U. Mortensen,
Gurli Z. Nielsen, Knud Skovbæk

Repræsentant for lokalhistorisk forening: Ole E. Hansen.

Kom.valgt: Niels True

Arkivets åbningstider:

Mandag kl. 17-19 & 1. lørdag i måneden kl. 10.00 – 12.00 på Præstø bibliotek
Lindevej 45 tlf. 55 99 18 88

Lokalhistorisk Forening for Præstø Kommune

Bestyrelsen:

Formand: Bent U. Mortensen
Næstformand: Ole E. Hansen
Kasserer: Kim C. Pedersen
Sekretær: Steffen Lyng
Sørensen

Bestyrelsen i øvrigt:
Allan Capion

Suppleanter:

Jens Bjerre Tybjerg
Dorte Worsøe
Foreningens repræsentant i arkivets styrelse:
Ole E. Hansen

Udgivere:

Præstø Lokalhistoriske Arkiv & Lokalhistorisk Forening for Præstø Kommune

Redaktion:

Ansvarshav.: Bent U. Mortensen
Øvrige: Elsie Björklund, Ole E. Hansen & Jens Bjerre Tybjerg.

Har du stof til bladet eller kommentarer til artiklerne, hører vi gerne fra dig. Ring til Bent U. Mortensen 55 99 17 55

– eller kig ind på arkivet!

Kommende arrangementer:

Søndag den 22.09.2002: Sensommer til Maribo Frilandsmuseum og Pederstrup - start fra biblioteket kl. 10.

Vedrørende arrangementer i efteråret kan det oplyses, at bestyrelsen arbejder med et to arrangementer, som foreløbig er tidsat til

torsdag kl. 19.30 hhv. den **24. oktober** og den **21. november**.

Skriv venligst datoerne ind i kalenderen. Yderligere information vil blive fremsendt med invitationen. bm

Rosendal

af Ole E. Hansen

Den smukt beliggende hovedbygning og rosenhaven. Foto: Ole Hansen

Forord: Rosendal har altid haft en stærk tilknytning til Danmark. Der har været forbindelser til flere danske slægter.

I forrige århundredes første fjerdedel, tilhørte huset med tilliggende familien Weis-Rosencrone. Denne familie havde på en eller anden måde tilknytning til personer i Tjørnehoved i vores kommune.

Der var også forbindelse til Ribe, (Weis' hus) Skadsholm og Mo-

esgård samt Gl. Skovriddergård. Nogle spor fører til KTAS til Lagerkontoret i København. Hvem kan fortælle sammenhængen?

Ved den enevældige kongemagts indførelse i Danmark-Norge, i 1661, blev der baggrund for adskillige nye adelspatenter. I Norge blev der skabt to nye grevskaber og et baroni. Baroniet var Rosendal i Sunnhordaland sydøst for Bergen.

Ludvig Rosenkrantz blev i 1678

den første baron. Han var en yderst fattig dansk adelsmand. Hans oprindelige plan var, at bygge et stenhus i barok stil.

Som officer var han uddannet i tegning, arkitektur og konstruktion. Det lykkedes ham at bygge huset, så det harmonerede med de omgivende fjelde. Beliggenheden gav et enestående perspektiv i forhold til Malmangertinden, man hele tiden kan se bag hovedhuset på vej op ad den skrå tilkørselsvej.

Huset blev til mellem 1660 og 1670. De tre fløje og en mur danner en lille gårdsplads. Der er høj rejsning på taget. Det er nu med blå glaserede tagsten og hvidpudset murværk. Alle vægge inde er i bindingsværk. Oprindelig var tegltaget rødt. Det var egnsfremmede byggemåder og måske også udenlandske håndværkere, som byggede her.

I Norge var der på denne tid bl. a. en hel del handel med skotske købmænd. De fremmede giftede sig sommetider ind i de gamle norske slægter. Det fortælles, at den fattige Ludvig kom i forbindelse med den rige Mowatt-familie og dermed fik mulighed for at bygge sit lille slot, netop

hvor gården Hatteberg lå. Ludvig fik faktisk Hatteberg som medgift ved sit bryllup.

Det lille slot fik en omskiftelig skæbne. Baron Axel Rosenkrantz døde i 1723. Kongen overtog, men sad ikke længe med baroniet. Norges statholder Wibe blev den nye ejer. Det var en ren pengeanbringelse. Wibe døde i 1731 og Rosendal overgik til den danske slægt Lerche.

Inden længe sælges baroniet til en titulær biskop Edvard Londemann, der var af dansk, islandsk afstamning. Han havde store ambitioner. Han havde samlet sig flere store godser. Han boede mest i Bergen.

Baroniet havde mistet sine privilegier ved kongens salg til Wibe, men det var lykkedes for Londemann at få dannet et stamhus. Ejendommen skulle altid blive i slægten. Londemann præsterede at blive adlet. Han valgte navnet Rosencrone. Edvard Londemann de Rosencrone var det adelige navn.

Yndlingssønnen Marcus Gerhard Londemann overtog i 1749. Han blev baron, senere greve. Han var indehaver af et enstående biblio-

tek. Det kan besees på stedet.

Londemann blev en tid udenrigsminister og senere statsminister.

I 1783 blev han greve og trak sig tilbage. Han havde mange interesser. Under sin uddannelse var han på skole i Lübeck og senere på Sorø Akademi. Han læste jura ved universitetet i Christiania. Han var optaget af Grundtvigs ideer og oprettede en privatskole i 1875.

Rosendal endte hos slægten Weis og stamhuset opløstes. Flere af slægtens mænd var ugifte og barnløse og den sidste cand. Jur. Edward Weis døde på bopælen i København. Rosendal overgik, som der stod i bestemmelserne, til Oslo Universitet. Det var i 1927. Der dannedes en fond, Den Weis-Rosenkronske Stiftelse. Der blev aldrig tre generationer i træk på det lille slot.

Det er tankevækkende, at de tre gårde, der blev til Hatteberg, i sin tid var den solide baggrund for, at Harald Hårfager kunne samle riget. Kyndige folk har regnet ud, at der i teorien må have været op mod 2500 mennesker involveret i driften af hele det store kompleks, som var styret fra stamhuset.

Regnskaber og opgørelser viser, at der i praksis en tid var beskæftiget 4500 personer. Det var i skovbrug, savværker, agerbrug, sæterdrift, minedrift, jagt, fiskeri og forskellige håndværk.

Jeg har i anden uge af august 2001 haft lejlighed til at tilbringe en dag på Rosendal. Bygningerne, med de bevarede møbler og haven, var trods størrelsen imponerende. Det hele mindede lidt om både Selsø og Beldringe. Trods fjeldenes nærhed, ligger stamhuset med sin rosenhave og park, som en fortryllende, fredfyldt oase i læ, men med bræen Folgefonn ikke langt borte.

Det var lidt besværligt at nå frem. Tidligere lagde dampfærgen dagligt til og stedet var et center for kultur og undervisning. I dag kan det godt virke som lidt af en afkrog, målt med danske trafikforhold. Alligevel er et besøg umagen værd, for der er mange gode tiltag på det lille slot. Det er dels museum, men også lokalt kulturcenter. Der er skiftende maleriudstillinger i vinkælderen og teater i slotsgården. I august udstilledes gamle danske malerier af

norsk natur.

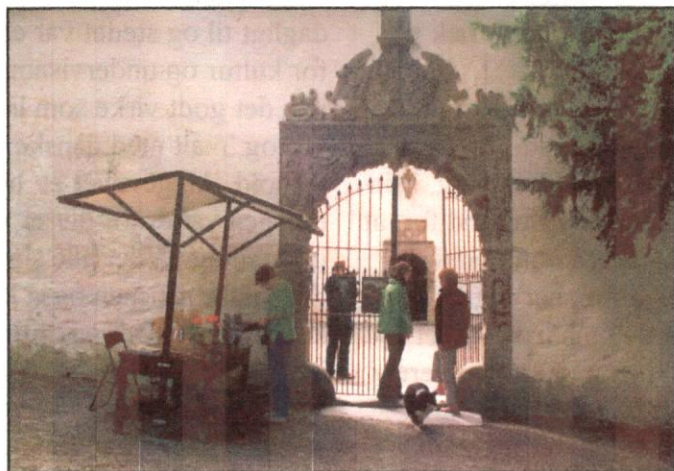
Der er en lille vognsamling og en lille bådsamling ved siden af slottet. Har man lyst, kan man blive indlogeret på avlsgårdens hovedbygning.

Alt drives med hjælp fra historiestuderende fra Oslos Universitet. Der er en direktør, der er ansvarlig for seværdighederne og den forskning, der drives på stedet. Direktørens mand er økonomisk ansvarshavende chef. De studerende tjener lidt til studierne og er gode guider for de talrige turister, der opsøger denne perle. Jeg var forbauset over at samtlige nordmænd, jeg har mødt, havde et indgående kendskab til stamhuset Rosendal.

Efterskrift: Hos marskandiseren er der inden for de sidste ti år dukket et righoldigt materiale om Rosendal op her i Sydsjælland.

Der er tale om billeder i form af postkort, private billeder og reproduktioner af malerier af Johs. Næss – alt handlende om Rosendal, familien og de nærmeste omgivelser. Postkortene indeholder privat korrespondance.

Hvorfor er materialet havnet her på egnen, og hvorfor er det spredt ud? Sandsynligvis hævner materialet på Rosendal i løbet af de nærmeste år. oh

Portparti Rosendal. Foto Ole Hansen

Alvars Levning!

Hvor gammel er Allerslev egentlig? Utallige er de hændelser, der gennem tiden har formet landsbyen og hver for sig - i hvert fald for de størres vedkommende - haft afgørende indflydelse på byens udvikling.

Jernbanen til eksempel var på afgørende måde med til at ændre byens profil.

Modsat kirken ned langs den vestlige side af landevejen lå store våde engstrækninger, som vel blev brugt til græsning, men ikke indgik i byen som sådan. En gang var de vel også, hvis vi søger længere tilbage i tiden mosestrækninger. Her lå stort set ingen huse eller gårde.

Langt de fleste bygninger lå øst for kirken og faktisk gik den gamle landevej umiddelbart før kirken, hvis vi kommer fra Præstø siden, mod øst op nord om kirken over mod den gamle bykerne med den gamle skole – stort set i centrum. Derefter bøjede vejen tilbage mod vest og fulgte den nuværende markvej ind over Pilegårds jorde for mod syd atter at

støde til den nye landevej, på det sted, hvor en gammel fælles grusgrav blev fyldt op med fælleskommunalt skræld i 50'erne.

Det var jernbanen jeg kom fra. Tværs over de våde engstrækninger i en retning næsten nord/syd fyldte man store mængder jord og grus på for at skabe en dæmning sikker nok til at anlægge en skinnevej til Mern. På den østlige side af denne, mere oppe på det tørre mellem jernbanen og landevejen, byggede man stationsbygningen med sit pakhus – en station på den gamle strækning mellem Præstø og Mern.

I 1900-tallet flyttede man så en række væsentlige funktioner ned til dette område. Kroen som oprindeligt lå ved Rekkendevej – i tilknytning til Krogården - blev flyttet til nuværende Mønvej og holdt her stand, til man igen tæt op mod århundredets slutning lavede voldsomt om på trafikmønsteret i kommunen. Skrædder N. G. Jensen, som købte den ombyggede gamle skole på Rekkendevej og boede i den i en årrække, var

Birkedommerhuset Rekkendevej kort for den østlige ende fjernes. Foto Erhard Christiansen

medstifter af og initiativtager til Missionshuset, som også kom til at ligge på Mønvej.

En ny skole blev opført på terrænet mellem jernbanen og landevejen og nordligst i byen - vist egentlig på Ammendrupjord - opførtes mejeriet. Købmandsforretning var der jo også i mange år på Mønvej sammen med en lang række små og store erhvervsvirksomheder inden for håndværk og småindustri. Eksempelvis kan nævnes den navnkundige Generatorbrændefabrik, som eksisterede til kort efter krigen og vist for øvrigt flyttede til Mern.

Det gamle Allerslev opkaldt efter storbonden eller høvdingen Alvar bredte sig nærmest i øst/vestlig retning over mod Rekkende. Jernbanen ændrede afgørende ved dette. Det var de nye transportveje, der her fik afgørende betydning, som det jo gjorde i mange andre egne af vort land.

Alvars Levning lyder måske ikke så pænt Vi spiser ikke gerne levninger. Mere korrekt var det måske at kalde det Arven efter Alvar. Sprogfolk mener dog, at netop ordet levning indgår i den sidste stavelse i ordet Allerslev. Så må vi se stort på at ordene med tiden ændrer betydning.

Alt dette fik vi viden om en herlig men til sidst noget forblæst sommeraften i forsommeren, da godt og vel 70 deltagere fulgte i hælene på Steffen Lyng Sørensen, da han viste rundt i Allerslev by. Der var meget at fortælle, og Steffen havde forberedt sig grundigt. Vi kunne mageligt have sat et par aftener af, hvis vi skulle have hørt hele Steffens historie. Interessant er det også, at flere lokalkendte kunne bidrage med historier på turen.

Først sent kom vi til kirken og som det gik i Bårse blev fortæl-

lingen om Kirken og dens historie fortalt efter en ultrakort kaffepause, og mens man endnu havde kaffen i hånden. Det var Hans Børge Jensen, der beredvilligt delte ud af sin store viden om kirken. Især var det spændende at høre om de tanker og overvejelser, der lå bag farvevalg og indretning i forbindelse med kirken restaurering for snart år tilbage.

Mørket sænkede sig over Allerslev, da vi pakkede sammen i den lyse sommeraften og kørte hver til sit. Tak for en god aften.
bm

Christian Ditlev Reventlow

På meget forskellig måde har godsjerne på de lollandske godser sat meget deres præg på de områder de herskede over tilbage i tiden.

Knuthenborg er et glimrende eksempel vi alle kender i dag. Én mand - lensgreve Eggert Christoffer Knuth - brugte sit liv og en stor del af sin formue på at anlægge sit gods som en kæmpe park i tiden fra 1864 – en park vi i dag har stor glæde af og nok vil kunne glædes ved mange år frem.

Særlig stor for det ganske land men også for egnen var på en helt anden måde den indflydelse som Christian Ditlev Reventlow fik i starten af 1800-tallet.

Reventlow var ejer af grevska-bet Christianssæde, hvori også indgår Pederstrup, som vi skal besøge på sensommerturen sammen med bevaringsforeningen søndag den 22. september. Som 36-årig i 1784 indtræder han sammen med A. P .

*Pederstrups hovedbygning
Rekonstruktionsforslag af arkitekt Peter Bering 2001*

Tegningen kopieret fra brochure fra Reventlow-Museet Pederstrup.

Bernstorff og Ernst Schimmelmann i kronprins Frederiks regering umiddelbart efter at Høegh-Guldberg og Enkedronningen var sat fra magten.

Denne regering gennemførte de store reformer, der afgørende forandrede landbrugets vilkår i Danmark. Ophævelse af stavnsbåndet og de dertil knyttede reformer skabte reelt grundlaget for at Danmark udviklede sig til en demokratisk stat.

På sit gods virkeliggjorde Reventlow nidkært disse reformer på de 32 landsbyer, der var underlagt grevskabet. Ud over at ophæve lansbyfællesskabet og kraftigt stimulere gårdenes udflytning udbyggede han antallet

af skoler kraftigt. Inden for grevskabet oprettede han 13 skoler, hvortil han lavede egne skolereglementer. Han oprettede et seminarium i 1801 i Vesterborg for at frembringe egnede lærere til de nye skoler.

Det tilskrives eksempelvis også Reventlow, at det for Lolland og også Falster længe var karakteristisk med de mange stynede pilehegn. Ideen bag pilehegnene hører nøje sammen med udskiftningen og den lave dårligt afvandede jord. Reventlow foranledigede, at der langs de nye marker blev gravet grøfter til afledning af vandet. På de opkastede jordvolde plantede man piletræer. Piltræerne blev brugt til hegn mellem markerne og de unge seje skud blev ved styningen flettet ind

mellem træerne for at holde dyrene adskilt.

Disse tiltag førte til meget voldsomme ændringer for bondebefolkningen og for egnen i det hele taget.

Skovbruget var også genstand for store reformer. Hidtil havde kvæget græsset stort set frit på overdrev og i skove. Her begynder en kraftig omformning af skovdriften idet skovene skulle opbygges i felter bestående af mere ensartede og i bedste fald høje slanke træer. Skoven skulle også blive et produktionssted, som bevidst blev passet og opdyrket, så den gav økonomisk udbytte.

En skovreform af 1805, som var Reventlows værk, tilskrives i høj grad æren for, at danske skove i dag er bevaret i det rimelige omfang, vi kender i dag.

Pederstrup, som er opført af C. F. Hansen i 1813 – 1822, var det sted D. C. Reventlow opholdt sig på i otte ud af årets 12 måneder til trods for dets lidenhed og til trods for hans store og aktive virke også uden for det lokale område.

Forud for besøget på Pederstrup kigger vi ind på Maribo Frilandsmuseum, som i mere en én forstand har relation til Pederstrup og Reventlow, selv om bygningerne er hentet fra hele det Lollands-Falsterske område.

På en strækning, der passerer umiddelbart forbi Pederstrup, løber Museumsvejen. Den er på en strækning af én mil fra milesten nr. M2 til milesten M3 – fra Theofilskov til Hydestræde ved Nakskovvej markeret med samtlige delmilesten, som man brugte det i hine tider. I alt er vejstykket opdelt i 40 vejstykker á 100 favne eller godt 188 meter – tilsammen 7,532 km eller altså én hel smukt beliggende mil. Hvert vejstykke markeret med en nummereret sten med fortløbende tal – halv- og kvartmil dog med særlige sten.

Vejen slynger sig gennem et smukt landskab rigt på historier om gamle smukke træer, huse og andre historiske mindesmærker – bl.a. leder vejen os forbi Kong Svends Høj - en betydelig jættestue.

Opmålingen af det danske vejnet tilskrives en anden personlighed i Danmarkshistorien nemlig astro-

nomen Ole Rømer, der i årene 1691 – 1697 stod i spidsen for et opmålingsprojekt for samtlige stor veje i landet. Et projekt, der var sat i gang ved kongelig befaling af Christian d. 5.

Om sensommerturen i øvrigt se vedlagte indbydelse angående til-

meldingsfrist, pris og lignende praktiske spørgsmål. bm

Oplysninger, der ligger til grund for artiklen, er hentet fra bogværket "Danmark" - bindet om Lolland Falster udgivet i 1988 på Gyldendals forlag.

Lidt om milestenenes historie.

Fra Revenlow-museets skrift "Museumsvejen" har vi hentet dette afsnit skrevet af T. Skotte Hammer.

Afstandsangivelser har været kendt så længe, ordnede veje har eksisteret. I Romerriget brugte man milesten langs vejene.

Måleudgangspunktet var den gyldne sten i Rom. I Danmark var de første milepæle af træ, deraf navnet pæl. De første milepæle blev opstillet omkring 1580 af Frederik 2. langs kongevejene i Nordsjælland. Senere lod Christian 4. en række milepæle opstille langs vigtige veje f. eks. København og Korsør om-

kring 1630. Det var imidlertid først under Christian 5., at alle landets større veje blev målt op. Det skete efter kongelig befaling af 1. maj 1683, og opgaven blev ledet af den berømte astronom Ole Rømer i årene 1691-1697. Ole Rømer er især kendt for at have målt lysets hastighed, og han var den første, der konstruerede et termometer.

Til at opmåle landevejene havde Ole Rømer konstrueret en milevogn. Det var en trillebør, hvor hjulenes rotation ved hjælp af et tandhjul overføres til en langsomt roterende viser, der igen udmåler den gennemkørte strækning. Måleapparatet kaldtes et hodometer. Der er lavet et museum for Ole Rø-

mer ved Vestskoven mellem København og Roskilde, hvor man kan se og opleve den geniale videnskabsmands arbejdsområder på nærmeste hold. Han er en af de danskere, som er kendt ud over landets grænser - og med rette.

Den ældste milesten, som er bevaret, stammer fra Ole Rømers tid. Da ansvaret for opstillingen af milestenene blev overladt til amterne, kan man i dag finde flere forskellige milesten, og med ikke færre end syv forskellige kongers monogrammer. Enkelte af disse sten står stadig langs de gamle hovedveje.

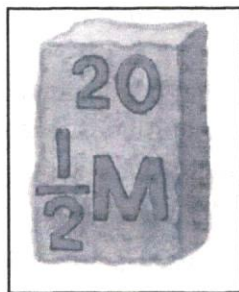
Milestenene var især til nytte for de vejfarende, da rejsetiden tidligere ofte var lang, men afstanden mellem landevejskroerne var til gengæld kort. Mærkestenene derimod var til nytte for vejmyndighederne, når et vejstykke skulle repareres, eller når græsningsretten i vejkanten skulle udlejes til bønderne.

Da metersystemet blev indført i

1907, skulle vejlængderne udregnes i kilometer i stedet for mil. De gamle mile- og mærkesten blev erstattet af kilometersten og 200-metersten, men af praktiske grunde flyttede man blot de gamle mile- og mærkesten og gav dem nye initialer mange steder i landet.

En gammel mærkesten, som er genbrugt og malet hvid, er blevet genfundet på hjørnet af Pederstrupvej og Bøgeholtvej, og der står den stadig.

Rejsen ad den smukke Museumsvej har forhåbentlig været en god oplevelse! bm

Halvmilestenen – sten nr. 20 – ud for Pederstrup. 2000 favn er tilbagelagt ad den smukke snoede vej. På den modsatte side i forhold til stenen ser vi lidt mod NØ i landskabet avlsgården og det lille skovstykke Elleskoven samt nogle af godsets landarbejderhuse. bm

Præsto Posthus og Jernbanestation. Postkort fra tidligt i 1900-tallet. Præsto Lokalkiv B1380.

Heinrich Emil Charles Wenck

At finde et materiale om Præsto Jernbanestation er ikke helt let. Et eller andet sted gemmer der sig vel et materiale, det kunne være interessant at kigge i.

Tegninger af bygningen og billeder findes naturligvis. Men et skriftlig materiale? - Nej – ikke umiddelbart.

Arkitekten Heinrich Emil Charles Wenck, som tegnede og dermed indrettede huset kan vi umiddelbart finde lidt om ved at gå på nettet.

Wenck modtog Kunstakademiets

lille Guldmedalje og Årsmedalje 1874 og dertil Eckersbergmedaljen for Kystbanestationerne.

Wenck var en uhyre produktiv mand. Han var ansat som chefar-kitekt ved D.S.B. fra 1891 til 1921. I D.S.B. blev han ansat allerede i 1885, hvor D.S.B. blev oprettet ved sammenlægning af en række jernbaneselskaber.

Faderen, der var overingeniør i Sjællandske Jernbaneselskab, har givet præget sønnen med sit arbejde. Wenck levede i perioden 10.3.1851 til 3.2.1936 og var en central person i udbygningen af

jernbanevæsnet over det ganske land. Han tilskrives i alt hovedansvaret for 150 stationer.

Blandt hans værker skal nævnes nogle få: Helsingør Station, Københavns Hovedbanegård, Østerport Station, Århus Banegård,

Gedser Station og altså Præstø Jernbanestation fra året 1900.

Ud over stationer leverede han også tegninger til Tietgensgade Postkontor og Nykøbing Falster Telegrafstation. bm

Hvornår – Borgmester?

I arkivet er vi i besiddelse af et renskrevet manuskript til Præstø's historie skrevet af Rasmus Berg. Manuskriptet er renskrevet på maskine af overlærer Harry Hansen - nok omkring 1973, hvor det er afleveret til arkivet. Hermed en smagsprøve fra side 84 i manuskriptet.

I Præstø er Dynastiet Grønvold, H. C. Grønvold og hans Søn H. P. Grønvold et talende Eksempel paa, hvorledes der nu kunde skabes og virkes. Det er ikke for meget sagt, at denne Slægt ved sit Initiativ og sin Dygtighed hævede sig højt op over de andre Næringsdrivende i Byen og viste Vejen og Retningen, der skulde slaas ind paa.

I det Tidsrum, vi nu gaar over til at beskæftige os med, var det Grønvolds Efterfølger Hans Van-

del Tolderlund og senere dennes Søn A. F. Tolderlund og efter ham igen Anton Petersen, der fortsatte.

H. V. Tolderlund var født den 10. Januar 1836 i Vallensved ved Næstved. Alene ved sin Uddannelse viste han, at han gik ad nye Baner. Han gennemgik saaledes baade Realskolen og Handelsskolen og tog Eksamen som Vekselmægler. 1862 nedsatte han sig som Købmand i Næstved, men overtog 1871 den Grønvoldske Forretning i Præstø. Det er næsten en Selvfølge, at han 1874 kom ind i Byraadet og indtog en førende Stilling i dette, ligesom han tog Initiativet til Oprettelsen af Banken og var med i alle Fremskridt, der foretoges i Byen.

Naturligvis var der foruden Tolderlund en hel række andre

Mænd, som hver for sig ydede en Indsats. Nævnes kan saaledes Apoteker Aarsleff, Købmændene Møller, Mørkeberg og Lundh o. fl., der som Byraadsmedlemmer tog virksom Del i Byens Styrelse.

Det karakteristiske for denne i den Tid, vi nu giver os af med er, at det tidligere Embedsstyre gennem den af Regeringen indsatte Byfoged, der fra 1868 benævnedes Borgmester, nu helt er traadt i Baggrunden, og at det er de valgte Medlemmer, der ganske er de førende og som paa alle Omraader tager Initiativet til, hvad der skulde udrettes af Arbejde. Dette var ogsaa efter den nye Lov blevet ikke saa lidt udvidet, eftersom de særlige Hverv, der tidligere havde været røgtet af specielle af Byraadet uafhængige Kommissioner saasom Skolevæsenet, Fattigvæsenet o. s. v. nu helt faldt ind under den nye Bystyrelse.

Denne bestod 1868 af Snedkermester Bigum, Konsul Grønvold, Brygger Hansen, Vejassistent Hegelund, Smedemester Larsen, Købmand Mørkeberg, Farver Petersen og som Repræsentant for Landdistriktet Godsforvalter, Kammeraad

Repholtz. Borgmester var Justitsraad Tobiesen, den senere Departementsdirektør! og Indenrigsminister.

Byraadet omfattede følgende faste Udvalg. Forvaltningsudvalg, Udvalg for Havnevæsenet, Fattigvæsenet, Skolevæsenet, Brolægnings- og Vejevæsenet, Vand, Mark, Renovations og Belysningsvæsenet.

Forinden vi gaar nærmere ind paa Byens Udvikling under Kommunalloven af 1868, vil det være paa sin Plads at omtale den Stormflod, der overgik Byen den 12. November. 1872. Allerede Aftenen forud begyndte Vandet at stige, men man var endnu temmelig rolig. Kl. 3 om Morgenen gik Vandet imidlertid med rivende Magt ind over de lavt liggende Ejendomme, og op ad Formiddagen stod den halve Del af Byen under Vand. Al Hjælp udefra var afskaaret, Kreaturerne var dog tidligere paa Dagen bragt i Sikkerhed, men Vandet steg nu efterhaanden saa stærkt, at man for at redde Beboerne maatte sætte Baade i Gang.

Dramatisk ja, men interessant også på andre måder. Vi lover at vende tilbage med yderligere "nyt" fra Rasmus Berg i næste nummer af bladet. bm